

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Paweł Rygiel
Sędziowie:	SSA Hanna Nowicka de Poraj (spr.) SSA Paweł Czepiel
Protokolant:	st. sekr. sądowy Paulina Klaja

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2018 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa R. L.

przeciwko (...)Funduszowi(...)w W.

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w N.

z dnia 29 września 2017 r. sygn. akt I C 487/14

1. zmienia zaskarżony wyrok:

a/ w punkcie IV w ten sposób, że:

- zasądzoną punktem I kwotę 292 678, 20 zł podwyższa do kwoty 504 475, 50 z (pięćset cztery tysiące czterysta siedemdziesiąt pięć złotych 50/100),

- zasądzoną punktem II kwotę 1 810, 30 zł podwyższa do kwoty 2 287, 70 zł (dwa tysiące dwieście osiemdziesiąt siedem złotych 70/100),

- proporcję określoną w punkcie III na 70% określa jako 50%,

b/ w punkcie VI w ten sposób, że kwotę 18 027 zł zastępuje kwotą 28 879 zł (dwadzieścia osiem tysięcy osiemset siedemdziesiąt dziewięć złotych);

2. oddala obie apelacje w pozostałej części;

3. nakazuje pobrać od strony pozwanej (...) Funduszu(...)w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w N.kwotę 10 839 zł (dziesięć tysięcy osiemset trzydzieści dziewięć złotych) tytułem opłaty od apelacji od ponoszenia której powód był zwolniony;

4. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Paweł Rygiel SSA Paweł Czepiel

Sygn. akt I ACa 1697/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 września 2017 roku Sąd Okręgowy w N.: **I/** zasądził od zwanego (...)Funduszu (...)w W. na rzecz powoda R. L. kwotę 292.678,20 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10.07.2014 roku do dnia zapłaty; **II/** zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.810,30 zł miesięcznie, tytułem renty płatnej do dnia 10-ego każdego miesiąca,

z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w zapłacie, z tym, że pierwsza rata płatna będzie po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie renty; **III/** ustalił odpowiedzialność na przyszłość pozwanego w stosunku do powoda za skutki zdarzenia z dnia 28.08.2012 roku z uwzględnieniem 70% przyczynienia się powoda do skutków tego zdarzenia; **IV/** w pozostałym zakresie powództwo oddalił; **V/** umorzył postępowanie w zakresie żądania renty w kwotach po 4.000 zł za okres od 10 lipca 2014r. do upadku zabezpieczenia; **VI/** nakazał ściągnąć pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w N.kwotę 18.027 zł. tytułem kosztów postępowania; **V/** pozostałe koszty postępowania między stronami wzajemnie zniósł.

Rozstrzygnięcie powyższe zostało poprzedzone następującymi ustaleniami faktycznymi.

W dniu 27.08.2012 r. A. C., M. F. (1) i R. L. spotkali się w godzinach popołudniowych, wcześniej bowiem zaplanowali, że pojeżdżą na motorach. Wszyscy przyjechali na swoich motorach (M. F. (1) na motorze (...), A. C. (...) nr ramy (...) – oba niezarejestrowane) i jeździli po nowej drodze za stadionem piłkarskim. W czasie jazdy wymieniali się motorami. Po godzinnej jeździe spędzali czas za stadionem rozmawiając. M. F. (1) i powód pili piwo, które przynieśli ze sobą w plecakach. Następnie udali się do sklepu w R., gdzie powód kupił alkohol, po czym pojechali przejechać się jeszcze po bocznych drogach. Jadąc przez R. (...)zatrzymali się na stacji benzynowej, gdzie powód kupił papierosy i piwo. Stamtąd przez R. (...)i S. dojechali na boczną polną drogę i zatrzymali się między miejscowościami K. i S.. Na drodze tej M. F. (1) i powód spożywali alkohol. Dalej kontynuowali jazdę po bocznych drogach. W między czasie powód odwiózł swój motocykl i dalej poruszał się jako pasażer na motocyklu M. F. (1). Nie miał założonego kasku. Wszyscy mężczyźni udali się następnie w stronę K.. Poruszali się z prędkością 70 km/h. Pierwszy jechał A. C., za nim M. F. (1) z powodem jako pasażerem.

Ok. godz. 23.30 pokonując niebezpieczny zakręt, na którym z uwagi na osadzone na jezdni progi zwalniające występowało ograniczenie prędkości do 30 km/h, przejeżdżając przez próg zwalniający, M. F. (1) doprowadził do zaburzenia toru ruchu motoru, przez co zbliżył się na niebezpieczną odległość do prawej krawędzi jezdni, gdzie kołami najechał na krawężnik położony powyżej jezdni. Najechanie kołami motocykla na krawężnik chodnika spowodowało dalsze zaburzenie toru ruchu motoru, co w następstwie skutkowało zjazdem motocykla na lewą stronę poza obrys jezdni. W fazie zjazdu motocykla poza lewą krawędź jezdni nastąpiło kolejne zaburzenie toru jazdy na wystającym ponad jezdnię krawężniku i motocykl częścią przednią lewego boku wszedł w kolizyjny kontakt z ogrodzeniem posesji. Gdy motocykl przemieszczał się po boku muru, kierujący motorem M. F. (1) uderzył bezpośrednio o słup ogrodzenia, gdzie siłą naporu pochodzącą od przewożonego z tyłu pasażera – powoda – został do tego słupa dociśnięty. Następnie M. F. (1) i powód zostali odrzuceni od powierzchni słupa ogrodzenia upadając na podłoże. .

Uszkodzenia betonowego słupka ogrodzenia i lokalizacja śladów w pobliżu tego słupka oraz usytuowania zwłok M. F. (1) pozwoliły na ustalenie, że po uderzeniu motocykla w betonowe ogrodzenie, kierujący nim M. F. (1) został wyrzucony z motocykla i uderzył w betonowy słupek i pozostał w jego pobliżu. Jeśli po wypadku powód leżał w pobliżu M. F. (1) to

on również wskutek uderzenia motocykla w ogrodzenie został wyrzucony z motocykla i uderzył w ten sam betonowy słupek. Lokalizacja obrażeń powoda wskazuje, że uderzył on w ten słupek głową oraz klatką piersiową. Obrażania jamy brzusznej powoda mogły powstać od uderzenia w ciało M. F..

Przyczyną powstania wypadku była nieumiejętność sprostania przez M. F. (1) manewrowi kierowania, przez co utracił kontrolę nad kierowanym pojazdem, co doprowadziło do niekontrolowanego zjazdu poza obrys lewej krawędzi jezdni i uderzenia w mur ogrodzenia. Gdyby M. F. (1) prowadził motocykl zgodnie z przebiegiem drogi, wówczas nie doszłoby do wypadku.

M. F. (1) znajdował się w stanie nietrzeźwości w stopniu 2,4 promile alkoholu we krwi (w moczu 3,1 promile), kierował niezarejestrowanym motorem, nie posiadał uprawnień do kierowania pojazdem, przewoził pasażera bez wymaganego kasku ochronnego. U pobranej u powoda krwi w dniu 28.08.2012r. o godz. 6.00 stwierdzono 1.07 alkoholu etylowego.

Po 2 min. od zdarzenia około godz. 23.31 A. C. poruszający się na motorze przed M. F. (1) i powodem zawrócił jednak nie udzielił kolegom pomocy, nie zawiadomił służb medycznych o zaistniałym zdarzeniu, lecz zatarł ślady zdarzenia przemieszczając i ukrywając motocykl M. F. (3), oderwaną od niego część oraz kask należący do M. F. (1). Należy wykluczyć, aby zachowanie A. C. w czasie kierowania motocyklem miało wpływ na powstanie oraz przebieg wypadku drogowego. Brak jest kategoriycznych przesłanek dla uznania, że 30 – minutowa zwłoka w wezwaniu pomocy miała istotny, dający się obiektywnie ocenić wpływ na rozległość stwierdzonych obrażeń u powoda, ich przebieg oraz następstwa.

O godz. 00.02 przejeżdżający drogą T. K. zauważył dwie osoby leżące na chodniku i wezwał pogotowie ratunkowe.

W wyniku zdarzenia kierujący motocyklem M. F. (1) zmarł na miejscu, natomiast podróżujący z nim powód, który nie miał założonego kasku doznał obrażeń ciała: rany tłuczonej okolicy czołowej lewej, otarcia naskórka i obrzęku okolicy skroniowo – jarzmowej lewej, licznych wybroczyn, ogniska stłuczenia mózgu w obrębie płata czołowego, uogólnionego obrzęku mózgu, krwawienia podpajęczynówkowego i do komór mózgu, urazu klatki piersiowej ze stłuczeniem płuc i odmą opłucnową prawą, urazu brzucha z perforacją ściany dwunastnicy, stłuczenia okolicy lędźwiowej prawej z krwiakiem pozaotrzewnowym okołonerkowym, otarcia naskórka na podudziu lewym, otarcia naskórka i podbiegnięć krwawych na grzbietach rąk oraz obrzęku ręki lewej. Prawidłowe zapięcie przez powoda kasku mogłoby spowodować zmniejszenie zakresu i ciężkości obrażeń głowy, aczkolwiek nie można w sposób jednoznaczny określić, jakich konkretnie obrażeń doznałby powód, a jakich uniknął. Założenie kasku, jak też brak kasku nie miałyby wpływu na doznanie przez niego obrażeń oraz ich ciężkość w obrębie klatki piersiowej, brzucha, kończyn.

Postanowieniem z dnia 28.06.2013r. umorzono śledztwo w sprawie przeciwko A. C. podejrzanemu o nie udzielenie poszkodowanym M. F. (1) i R. L., w położeniu bezpośrednio zagrażającym ich życiu oraz o utrudnienie postępowanie karnego i zatarcie śladów przestępstwa.

Po wypadku powód został przewieziony do Szpitala (...) w N., gdzie przebywał na Oddziale (...) od 28.09.2012 r. do 18.10.2012 r. U powoda rozpoznano: uraz wielonarządowy głowy, klatki piersiowej, brzucha w wyniku wypadku komunikacyjnego, obrzęk mózgu z licznymi wybroczynami krwawymi, odmę opłucnową prawostronną, stłuczenie płuc, niewydolność oddechową, perforację dwunastnicy – stan po dwukrotnej laparotomii, zaburzenia motoryki przewodu pokarmowego – atonię, niewydolność krążenia, zapalenie płuc, uszkodzenie (...), śpiączkę. Od 18.10.2012 r. do 3.12. (...) powód przebywał na Oddziale (...) szpitala, gdzie rozpoznano u niego: posocznicę, obustronne zapalenie płuc, zakażenie układu moczowego, stan po urazie wielonarządowym, ciężkie pourazowe uszkodzenie (...), śpiączkę, stan po respiratoroterapii z powodu ostrej niewydolności oddechowej, tracheostomię, uszkodzenie wątroby. Kolejno powód przebywał w szpitalu od 4.01.2013 r. do 10.01.2014 r. na oddziale (...) z rozpoznaniem: spastycznym niedowładem czterokończynowym, zaburzeniami świadomości, stanem po urazie wielonarządowym z rozlanym urazem mózgu, podejrzeniem skostnienia okołostawowego okolicy lewego stawu biodrowego, tracheostomii, od 10. (...) do 14.01.2013 r. na Oddziale (...) z rozpoznaniem stanu wegetatywnego, zaburzeń połykania.

W okresie od 2.12.2012 r. do 22.12.2012r. powód był pacjentem (...)Centrum (...)w K., gdzie odbył 66 godzin terapii. W okresie od 7.05.2013r. do 24.05.2013r. przebywał w (...) Oddziale (...)w L. z rozpoznaniem: stan wegetatywny, porażenie czterokończynowe, stan po przebytych urazach wielonarządowym z rozlanym uszkodzeniem mózgu, tracheostomię, gastrostomię, skostnienie okołostawowe okolicy obu stawów biodrowych oraz stawu łokciowego lewego. Odpłatność za pobyt w(...)Centrum (...)w K. wynosiła 7.850 zł., 3.000zł., 87,62zł. – łącznie 10.937,62zł.

Koszty zakupu leków i środków medycznych dla powoda wynosiły: 227zł: p. 7zł, m. 5zł, h. 40zł, n.70zł, b.44zł, l. 30zł, f. 31zł; oraz środki medyczne 683zł: s. (...)50zł, b. (...)45zł, p. (...)20zł, o. (...)20zł, s. 20zł, a. 10zł,b.11zł, r. 15zł, o. 42zł, gaziki 50zł, worki na mocz 30zł, strzykawki 40zł, f.280zł (środek spożywczy specjalnego przeznaczenia), chusteczki nawilżone 20zł, ręczniki jednorazowe 30zł; dodatkowy zakup pampersów oraz cewników 200zł.

W związku ze stanem zdrowia powoda dokonano zakupu sprzętu rehabilitacyjnego: poduszki przeciwoleżynowej na kwotę 23,50zł., lampy na podczerwień na kwotę 100zł., ssaka elektrycznego na kwotę 550zł., generatora na kwotę 350zł, podpórki pod szyję na kwotę 110zł., specjalnego łóżka – używanego za około 1.000zł. i przystosowano pomieszczenie do potrzeb powoda, ponosząc z tego tytułu wydatek w kwocie 1.170,34zł.

Obecnie powód przebywa w domu. Pozostaje głównie w pozycji leżącej. W pokoju posiada specjalistyczne łóżko z materacem przeciwoleżynowym – matka powoda zakupiła nowe łóżko częściowo refundowane. Kupiony został wózek do pionizowania, ssak ponieważ powód ma założoną rurkę tracheotomijną, jest karmiony dojelitowo. Cały czas stosowane są pieluchomajtki, ma założony cewnik zewnętrzny. O. są częściowo refundowane. Powód nie komunikuje ze światem. Przyjmuje leki, których koszt sumuje się do kwoty 200zł. miesięcznie. Środki medyczne generują koszt 335zł. miesięcznie (w tym:b. (...)80 zł, pianka kosmetyczka 20 zł, e.20 zł, plastry 50 zł, s. (...)20 zł, o. (...)20 zł, s. 20 zł, a. 15 zł, d. 30 zł, chusteczki nawilżone 30 zł., ręczniki jednorazowe 30 zł.). Koszt pampersów, cewników, worków na mocz – nierefundowanych wynosi 133,33zł. miesięcznie. Łącznie wydatki te wynoszą 668,33zł. miesięcznie. Rehabilitacja odbywa się w warunkach domowych, w dni powszednie, po 2 godziny, koszt jednej godziny to 40zł. Odpłatność za 1 turnus rehabilitacyjny w roku w L. wynosi 6000 zł. W 2016r. z uwagi na infekcję powód nie odbył turnusu. W ostatnim roku w ramach NFZ przyznano powodowi 20 godzin rocznie rehabilitacji. Do powoda w ramach wolontariatu przychodził logopeda. Powód wymaga stałej opieki i pomocy we wszystkich czynnościach. Zajmuje się nim matka A. M. (1), która wykonuje czynności pielęgnacyjne, przebiera, karmi i odsysa. Pomaga jej córka K. L.. Od około 2013r. matka powoda nie pracuje, wcześniej była zatrudniona jako kucharka w domu pomocy społecznej, gdzie otrzymywała wynagrodzenie równe najniższej krajowej.

Rodzina zauważa zmiany w stanie zdrowia powoda, który uśmiecha się wodzi oczyma. Wierzy, że stan zdrowia powoda z uwagi na postęp medycyny poprawi się. Powód przybrał na wadze, aktualnie waży ok. 80 kg, po wyjściu ze szpitala ważył 45 kg.

Powód R. L. został całkowicie ubezwłasnowolniony postanowieniem Sądu Okręgowego w N.. Opiekunem prawnym powoda została ustanowiona jego matka A. M. (1). Powód został zaliczony do znacznego stopnia niepełnosprawności. Jest całkowicie niezdolny do pracy.

W związku z opieką nad synem przyznano matce powoda świadczenie pielęgnacyjne w wysokości 520 zł. za okres od 1.01.2013 r. do 30.06.2013 r., w wysokości 620 zł. za okres od 1.07.2013 r. do 30.04.2014 r., w wysokości 800 zł. za okres od 1.05.2014 r. do 31.12.2014 r., w wysokości 1.200 zł. za okres od 1.01.2015 r. do 31.12.2015 r., w wysokości 1.300 zł. za okres od 1.12.2016 r. do 31.12.2016 r. Od 1.01.2017 r. do 30.11.2020 r. świadczenie to wynosi 1.406 zł. Ponadto matce powoda przyznano z OPS w R. (...): świadczenie pielęgnacyjne dla syna w wysokości 153 zł. miesięcznie za okres od 1.10.2012 r. do 30.11.2013r. dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego w wysokości 100 zł. miesięcznie w okresie od 1.01.2013r. do 30.06.2013r. oraz prawo do pomocy finansowej, realizowanej w ramach rządowego programu wspierania osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego w wysokości 200zł. w okresie od 1.04.2013 r. do 30.06.2013 r., od 1.07.2013 r. do 30.11.2013 r. a następnie od 11.07.2014 r. (do nadal).

Matka powoda pobierała ponadto rentę rodzinną w wysokości 541 zł. 1.01.2013 r. oraz zasiłki rodzinne na powoda w wysokości 115 zł. od dnia 1.11.2012 r. do 31.08.2013 r., na dzieci K. L. i A. M. (2) w wysokości po 106 zł. w okresie od 1.11.2012 r. do 31.10.2013 r, dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej w wysokości 80 zł. w okresie od 1.11.2012 r. do 31.08.2013 r. i 50 zł. w okresie od 1.11.2012 r. do 30.06.2013 r, jednorazowy w kwocie 2 x po 100 zł. i 50 zł. z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

Aktualnie matka powoda pobiera rentę rodzinną, która wynosi 300 zł. na osobę. Nie pobiera dodatku do świadczenia pielęgnacyjnego oraz pomocy finansowej realizowanej w ramach rządowego programu wspierania osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego. Powód pobiera rentę socjalną w wysokości 600 zł. oraz zasiłek pielęgnacyjny w wysokości 153 zł. miesięcznie i rodzinny w wysokości ok. 100 zł.

Rodzina mieszka w R.. Parter domu, w tym łazienka zostały przystosowane do potrzeb powoda. Środki na ten cel zostały pokryte z PFRON-u. Powód zajmuje pokój, do którego mają dostęp domownicy i goście. Matka puszcza mu telewizor, muzykę, zabiera go na wózek do kuchni gdy gotuje, czyta mu, domownicy rozmawiają z nim. Matka zajmuje ten sam pokój, co powód, wstaje do niego w nocy aby go przełożyć, odessać. Obecnie z powodem mieszka siostra K., oraz(...)- letni przyrodni brat A.. Ojczym powoda pracuje przy wyrobie regionalnych pantofli z zarobkiem miesięcznym ok. 2000 zł. A. M. (1) nie rozważa umieszczenia syna w zakładzie leczniczym.

Na skutek wypadku powód doznał obrażeń ciała: urazu czaszkowo – mózgowego z następowym porażeniem czterokończynowym, zaburzeniami funkcji poznawczych na poziomie otępienia ciężkiego, urazu klatki piersiowej z odmą opłucnową prawostronną i stłuczeniem płuc, urazu brzucha z następową perforacją dwunastnicy. Doznane obrażenia spowodowały trwałe następstwa w postaci niedowładu czterokończynowego uniemożliwiającego samodzielne stawanie, zaburzenie funkcji poznawczych na poziomie otępienia ciężkiego, zaburzeń polykania oraz długotrwały uszczerbek na zdrowiu w związku ze stłuczeniem płuc i odmą prawostronną. Powód wymaga stałej rehabilitacji w celu utrzymania optymalnej ruchomości w stawach dla potrzeb całodobowej obłożnej opieki. Rehabilitacja w tym przypadku nie zmierza do wyleczenia powoda, bowiem nie rokuje on na nie szans z uwagi na nieodwracalne uszkodzenie ośrodkowego układu nerwowego. U powoda nastąpił trwały uszczerbek na zdrowiu w następstwie wypadku z dnia 28.08.2012r. Łączne trwałe uszczerbek na zdrowiu wynosi 225%, długotrwały 50%. Powód jest osobą zależną od osób trzecich lub wymagającą dożywotniej opieki zinstytucjonalizowanej przez 24 godziny na dobę w zakresie wszystkich czynności życia codziennego. W przyszłości należy spodziewać się pogłębienia przykurczów, spadku mobilności stawów, pojawienia się skostnień okołostawowych, nawracających zakażeń układu moczowego oraz oddechowego. W uszkodzeniu OUN prowadzącym do funkcji poznawczych na poziomie otępienia ciężkiego brak jest podstaw, aby rozważać cierpienie, ból, które są właściwościami świata przeżyć osoby z zachowanym życiem psychicznym. Również rozważanie funkcji seksualnych organizmu jest ściśle powiązane z życiem psychicznym człowieka, a o takim nie można mówić w przypadku powoda. U osób – jak powód – z otępieniem ciężkim brak jest podstaw do rozważań uczuciowości wyższej. Obecnie powód wymaga całodobowej opieki, okresowej kontroli lekarskiej w zakresie zapobiegania i leczenia układu oddechowego i moczowego, zabiegów utrzymujących ruchomość stawów, w celu sprawnej pielęgnacji. Wymaga diety zbilansowanej kalorycznie, płynnej, z dodatkami witaminowymi i umożliwiającymi pasaż treści jelitowej i wypróżnianiu. Dieta nie powoduje wzrostu cen utrzymania, ani wydatków ponoszonych z tytułu żywienia. Przy wykonywaniu czynności higienicznych może być niezbędny udział dwóch osób do przeprowadzenia takich czynności. Rehabilitacja w ramach ubezpieczenia NFZ jest uzależniona od regionalnych możliwości w tym zakresie. Niewątpliwie nie jest ona wystarczająca i bez wątpienia musi być kontynuowana.

Optymalnym sposobem rehabilitacji w przypadku powoda jest codzienna – 2 godzinna rehabilitacja wykonywana codziennie w warunkach domowych, co powinno być uzupełniane o rehabilitację stacjonarną w wymiarze 2 turnusów. W oparciu o opinię biegłych Sąd Okręgowy niezwykle obszernie ustalił kolejno jakie są cele rehabilitacji powoda i jakie metody rehabilitowania w tym fizjoterapii i fizykoterapii winny być stosowane. Z uwagi na zakres sporu na etapie postępowania apelacyjnego szczegółowe przytaczanie tych ustaleń jest zbędne.

Kolejno Sąd Okręgowy ustalił, że pozwany wypłacił w postępowaniu likwidacyjnym powodowi łącznie kwotę 40.000zł tytułem zadośćuczynienia, uwzględniając 90% przyczynienie się powoda do zaistniałej szkody.

Przed wypadkiem powód R. L. miał 18 lat, skończył klasę II Zespołu Szkół (...) w N.. Odbywał od pierwszej klasy praktykę zawodową w zakładzie mechaniki samochodowej prowadzonym przez S. S.. Był dobrym praktykantem. Zarabiał niewiele. Jednak miał możliwość uzyskania wyższych dochodów poprzez wykonanie dodatkowych prac. Za namową pracodawcy miał zostać lakiernikiem samochodowym, co wiązało się z wyższymi dochodami. Zamierzał kontynuować naukę w technikum w systemie zaocznym. S. S. nosił się z zamiarem aby go zatrudnić. Aktualnie zatrudnia 3 pracowników, którzy zarabiają od 2.500 zł do 4.000 zł. Każdego ucznia który był u niego na praktyce zatrudnił później. Za 2011r. powód wykazał w Pit - 40 dochód ze stosunku pracy w wysokości 91,79zł., za 2012r. w wysokości 517,41zł. Powód mieszkał wraz matką oraz trojgiem rodzeństwa w R. w domu rodzinnym matki, który przepisany został na jej siostrę. Ojciec powoda zmarł w 2001r. Matka ponownie wyszła za mąż w 2005. Powód był zdrowym, młodym człowiekiem, nie podejmował specjalistycznego leczenia. Interesował się motoryzacją, sportem, komputerami.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Odpowiedzialność pozwanego opiera się na samodzielnej podstawie określonej w ustawie z dnia 23 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 ze zm. - dalej: "ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych"). Zgodnie z art. z art. 98 ust 1 pkt 3a tej ustawy do zadań Funduszu należy zaspokajanie roszczeń z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, w granicach określonych na podstawie przepisów rozdziałów 2 i 3, za szkody powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej: na osobie, w mieniu gdy posiadacz zidentyfikowanego pojazdu mechanicznego, którego ruchem tę wyrządzono, nie był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Wystąpienie przez poszkodowanego z roszczeniem przeciwko UFG o wyrównanie szkód zarówno na osobie, jak i na mieniu jest skuteczne jedynie wtedy, gdy zostanie wykazane, że szkoda została wyrządzona ruchem pojazdu mechanicznego, którego posiadacz był obowiązany zawrzeć umowę obowiązkowego ubezpieczenia OC, a jednocześnie posiadacz (kierujący) pojazdu jest odpowiedzialny cywilnie za szkodę.

W przedmiotowej sprawie nie ulega wątpliwości, że motocykl, którym kierował M. F. (1) i którym jako pasażer podróżował R. L. nie był zarejestrowany i ubezpieczony.

Odpowiedzialność M. F. (1) za skutki wypadku oparta jest na zasadzie ryzyka, bowiem przewóz powoda w dniu 28.08.2012 roku nie miał charakteru grzesnościowego. Według art. 436 § 1 samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody odpowiada na zasadzie ryzyka za szkodę na osobie lub mieniu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej, z wyłącznej winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności. Wina poszkodowanego wyłącza więc odpowiedzialność wtedy, gdy jest tak poważna, że według zasad nauki i doświadczenia życiowego tylko ona może być brana pod uwagę i absorbuje inne okoliczności sprawy. W rozpoznawanej sprawie nie ulega wątpliwości, że do wyrządzenia powodowi szkody doszło w wyniku ruchu motocykla, który prowadził M. F.. Nie zachodzi zatem przesłanka egzoneracyjna w postaci wyłącznej winy poszkodowanego. Jak wynika z opinii S. B. sporządzonej do śledztwa i opinii A. R. i T. W. wyłączną przyczyną wypadku były błędy popełniane przez kierującego motocyklem M. F.. Gdyby M. F. prowadził motocykl zgodnie z przebiegiem drogi, wówczas nie doszłoby do wypadku. Sąd w ustaleniach faktycznych, na podstawie materiału zgromadzonego na potrzeby tej sprawy uznał, że sytuacja drogowa do jakiej doszło w dniu 27/28 sierpnia 2012 roku była wynikiem nieprawidłowości w zachowaniu tylko i wyłącznie kierującego motocyklem M. F..

Zachowanie samego powoda należało, zdaniem Sądu Okręgowego, ocenić w kategoriach przyczynienia się poszkodowanego do szkody. Sąd przytoczył treść art. 362 k.c. i wskazał, że z przepisu tego wynika, iż przyczynienie się poszkodowanego jest jedynie warunkiem miarkowania odszkodowania, a jego konsekwencją jest jedynie powinność badania przez sąd okoliczności decydujących o tym, czy zmniejszenie odszkodowania powinno w ogóle nastąpić. Przepis art. 362 k.c. zawiera normę adresowaną do sądu (norma kompetencyjna), nakazującą mu zmniejszenie

odszkodowania ustalonego zgodnie z art. 361 k.c. w razie, gdy poszkodowany przyczynił się do powstania (lub zwiększenia) szkody. Stopień redukcji sąd ma ustalić stosownie do stopnia winy obu stron. Ocena, czy zachodzi podstawa do obniżenia odszkodowania na podstawie art. 362 k.c. należy do sądu, który ma jej dokonać przy rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy, rodzaju naruszonego przez poszkodowanego obowiązku, stopnia winy.

Zdaniem Sądu Okręgowego w rozpoznawanej sprawie pozwany słusznie podniósł zarzut przyczynienia się powoda do powstania szkody, jednakże stopień tego przyczynienia należało prawidłowo określić na 70%. Postępowanie dowodowe potwierdziło, że powód podróżował motocyklem jako pasażer motocykla bez kasku, wiedząc, że jego kierowca jest pijany i nie posiada uprawnień do prowadzenia motoru. Osoba, która decyduje się na jazdę samochodem z kierowcą będącym w stanie po spożyciu napoju alkoholowego przyczynia się do odniesionej szkody powstałej w wyniku wypadku komunikacyjnego, gdy stan nietrzeźwości kierowcy pozostaje w związku z tym wypadkiem, co uzasadnia zmniejszenie odszkodowania i zadośćuczynienia na podstawie art. 362 k.c. Jak wynika ze sporządzonych opinii ds. rekonstrukcji wypadków stan upojenia alkoholowego kierowcy motocykla M. F. miał wpływ bezpośredni na zaistnienie wypadku a powód spożywał alkohol razem z nim i sam też był pod wpływem alkoholu. Powód zdecydował się na jazdę z nietrzeźwym kierowcą, a podkreślenia wymaga, że stężenie alkoholu we krwi kierowcy wskazywało na znacznie obniżoną zdolność nie tylko do prowadzenia pojazdu, ale też do postrzegania rzeczywistości, oceny zachowania, czy warunków drogowych. Kierowca motocykla był w znacznym stanie upojenia alkoholowego co przekładało się na organicznie jego zdolności psychicznych i motorycznych, a w rezultacie doprowadziło do wypadku. Powód wiedział o stanie upojenia alkoholowego w jakim znajdował się kierowca. Mimo to zdecydował się na jazdę z pijanym kolegą, w warunkach które nie zapewniały mu bezpieczeństwa. Ponadto minimalizował swoje bezpieczeństwo, bo nie założył kasku, wiedział też, że kolega nie posiada uprawnień do prowadzenia motocykla. Zachowanie powoda było wysoce lekkomyślne i miało dramatyczne skutki dla jego zdrowia. Powód jako osoba dorosła w momencie wypadku powinien wykazać się dojrzałością, rozwagą i wykazać daleko idącą ostrożność. Powinien przewidzieć, gdyż jest to wiedza powszechna, że prowadzenia pojazdu przez nietrzeźwego kierowcę zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia wypadku. Tymczasem zbagatelizował zarówno stan upojenia alkoholowego kierowcy jak i własne bezpieczeństwo nie zakładając kasku i decydując się na jazdę z osobą, której kwalifikacje do prowadzenia motoru były co najmniej wątpliwe, zważywszy właśnie na stan upojenia alkoholowego. Jak wynika z opinii A. R. i T. W., gdyby posiadał dopasowany i zapięty kask mógłby uniknąć niektórych obrażeń głowy.

Kontynuując Sąd Okręgowy wskazał, że roszczenie powoda o zapłatę zadośćuczynienia oparte na art. 445 § 1 k.c. jest usprawiedliwione co do zasady. Rozmiar cierpień fizycznych i psychicznych powoda zdaniem Sądu uzasadnia przyznanie mu zadośćuczynienia w kwocie 1.000.000 zł, co po pomniejszeniu o przyjęty stopień przyczynienia się powoda do skutków wypadku o 70%, daje kwotę 300.000 zł. Od kwoty tej odjęto wypłacone przez ubezpieczyciela 40.000 zł, i do zasądzenia pozostało 260.000 zł. Określając bazową wysokość zadośćuczynienia na tak wysokim poziomie Sąd Okręgowy miał na względzie ogromny rozmiar skutków wypadku. Jest niedowład czterokończynowy, który ma charakter trwały, co uniemożliwia powodowi samodzielne funkcjonowanie. Łącznie trwały uszczerbek na zdrowiu powoda wynosi 225 %. Wskazał też Sąd, że powód przed wypadkiem był osobą młodą, w pełni sprawną, samodzielną, a w następstwie wypadku stał się osobą niepełnosprawną, kaleką, w pełni uzależnioną od pomocy osób trzecich, nie mogącą podjąć pracy zarobkowej. Sąd również wziął pod uwagę długość procesu leczniczego, kilkukrotne hospitalizacje, okres leczenia powypadkowego oraz bolesność rehabilitacji, która pozwala jedynie na pewne usprawnienie powoda. Powód jest faktycznie przykuty do łóżka, nie będzie mógł założyć własnej rodziny. Do końca życia będzie uzależniony od pomocy innych.

Następnie Sąd Okręgowy rozważał wysokość odszkodowania należnego powodowi w oparciu o przepis art. 444 § 1 kc.

W kosztach odszkodowania na sumę 4.292,70zł Sąd uwzględnił:

- żądanie 2.312, 68 zł za zakup sprzętu rehabilitacyjnego i przystosowanie pokoju powoda do jego potrzeb. Z faktur na sprzęt dla powoda i zakup specjalnego łóżka wynika, że był to koszt 2.091,02 zł. Dodatkowo poniesiono koszty remontu podłogi, w celu lepszego utrzymania czystości i transportowania powoda z wydatkiem 1.170,34 zł. Łącznie poniesiono w związku z powyższym koszty na kwotę 3371,36 zł co pomniejszono o 70% i dało kwotę 1.011,41 zł.

- żądanie 7.656,33 zł za pobyt rehabilitacyjny w placówce (...) w K.. Wg faktur pobyt kosztował 10.937,62 zł, co pomniejszono o 70% dało kwotę 3.281,29 zł Leczenie w placówce było uzasadnione, powód trafił tam trzy miesiące po wypadku, gdy na leczenie rehabilitacyjne w ramach NFZ musiałby czekać.

Sąd Okręgowy kolejno wskazał, że usprawiedliwione co do zasady jest roszczenie powoda o zasądzenie renty, w oparciu o przepis art. 444 § 2 k.c., który przytoczył. Renta należna jest powodowi z uwagi na zwiększone wskutek wypadku potrzeby i zmniejszone widoki powodzenia na przyszłość.

Sąd przyznał powodowi bieżącą rentę w kwocie 1.810.30 zł (6.034,33 zł pomniejszone o 70% przyczynienia) płatną miesięcznie po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie renty. Wyrzeczenie takie oparto na treści art. 754 (1) § 1 kpc w zw z art. 14 ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności z dnia 7 kwietnia 2017 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 933), który stanowi, że do zabezpieczeń udzielonych w postępowaniach zabezpieczających wszczętych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się art. 754¹ i art. 757 ustawy zmienianej w art. 2, w brzmieniu dotychczasowym. W niniejszej sprawie w ramach zabezpieczenia z dnia 30.07.2014 roku przyznano powodowi rentę w kwocie 4000 zł od dnia 10.04.2017 roku. Powód posiadał zatem zabezpieczone potrzeby w okresie od daty wskazanej w sentencji postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia renty tj. 10.07.2014 roku do upadku zabezpieczania, którego moment określa art. 754 (1) par 1 kpc. Ponadto cofnął częściowo żądanie renty za okres pobierania renty wynikającej z postanowienia o zabezpieczeniu i dlatego na na zasadzie art. 350 kpc w zw. z art. 203 kpc umorzono postępowanie w tym zakresie orzekając – jak w pkt V wyroku.

Kolejno Sąd okręgowy wskazał jakie wydatki składają się na bieżąca rentę w kwocie 6.034,33 zł:

1/ leki oraz środki medyczne wymienione przez powoda w pozwie udowodnione zeznaniami jego matki i zalecaniami wynikającymi z kart leczenia szpitalnego na kwotę 668,33 zł, w tym 200 zł leki i 335 zł środki higieniczne i medyczne i 133,33 zł na pampersy, cewniki, worki nier refundowane. Worki na mocz, cewniki, strzykawki i pieluchy powód ma refundowane w 70%. Wydatki na ten cel, które ponosi jego matka po odliczeniu refundacji to 400 zł na 3 miesiące (400 zł/3 = 133,33 zł miesięcznie). Od kwoty tej odjęto 153 zł zasiłku pielęgnacyjnego powoda, co dało 515,33 zł

2/ wg opinii biegłych dieta zbilansowana kalorycznie, której wymaga powód nie powoduje wzrostu w wydatkach na jego utrzymanie. Sąd nie uwzględnił zatem tej pozycji w rencie.

3/ koszty rehabilitacji w kwocie 1967 zł miesięcznie. Jak wynika z opinii biegłego rehabilitanta powód wymaga rehabilitacji prowadzonej przez profesjonalistę po 2 godziny dziennie od poniedziałku do soboty, bez świąt i niedziel czyli przez około 300 dni rocznie oraz wymaga rocznie 2 turnusów rehabilitacyjnych stacjonarnych. W ramach NFZ może nieodpłatnie korzystać z 80 dni zabiegowych i wykorzystać jeden turnus rehabilitacyjny stacjonarny. Powód poza świadczeniami nieodpłatnymi w ramach NFZ z tytułu rehabilitacji musi zapłacić za 220 dni zabiegów w domu (300 dni – 80 dni do wykorzystania w NFZ) po 2 godziny, co przy dokumentowej przez niego stawce 40 zł za godzinę zabiegów daje 17.600 zł rocznie. Do kwoty tej należy doliczyć jeden odpłatny turnus rehabilitacyjny, który kosztuje wg zeznań matki powoda 6000 zł. Rocznie powód ponosi z tytułu rehabilitacji koszty 23.600zł, co miesięcznie daje 1967 zł.

4/ opieka 2.971 zł. Stawka wskazana w pozwie zdaniem Sądu była zbyt wysoka, gdyż odnosiła się do stawek profesjonalnych podmiotów, a nad powodem sprawuje opiekę matka która została do tego przeszkolona. Wynagrodzenie z tytułu kosztów opieki nad synem nie może stanowić dla bliskich źródła wzbogacenia, dlatego Sąd odniósł je do minimalnego wynagrodzenia netto w 2017 roku kwoty 1459 zł. Biorąc pod uwagę, że powód wymaga opieki całodobowej, co odpowiada 3 etatom, według w/w wynagrodzenia minimalnego netto, maksymalne koszty opieki policzone być powinny w kwocie 4377 zł (1459 zł x 3). Od powyższej wartości odliczyć należy świadczenie pobierane z tytułu opieki przez matkę powoda w 2017 roku, czyli 1406 zł świadczenia pielęgnacyjnego, co daje kwotę 2.971 zł miesięcznie.

5/ utracony dochód 581 zł. Powód mógł zarobkować jako mechanik z najniższą średnią krajową po ukończeniu szkoły zawodowej tj. najwcześniej od lipca 2013 roku (w momencie wypadku 28.08.2012 roku był uczniem 2 klasy szkoły zawodowej) różnica między wskazanym przez pełn. minimalnym wynagrodzeniem z 2013 roku na 1.181 zł, a pobieraną rentą socjalną, której wysokość wynika z zeznań matki powoda czyli kwotą 600 zł, wynosi 581 zł. Sąd nie odliczył kwoty 855,38 zł gdyż jest to suma renty socjalnej i rodzinnej, która przysługuje powodowi po śmierci ojca i nie ma związku z tym wypadkiem. Sąd wziął pod uwagę wyliczenia pełn. powoda, przyjął jednak jako składową renty kwotę 581 zł która ostatecznie po przyjęciu przyczynienia się powoda do wypadku stawić będzie kwotę niższą niż żądana z tego tytułu 325,62 zł.

Sąd częściowo skapitalizował rentę w okresie od dnia 1.01.2013 do 10.07.2014 roku z uwagi na udzielenie zabezpieczenia tego roszczenia, wypłacanie powodowi renty w kwocie 4000 zł w trakcie procesu. W pozostałej części uwzględniając pismo pełn. powoda z dnia 25.08.2017 roku precyzujące żądanie w zakresie renty powództwo oddalił, bo uwzględniając wysokość obliczonej przez Sąd renty (po pomniejszeniu o przyczynienie się przez powoda do skutków wypadku na poziomie 70%), która nie przekracza kwoty zabezpieczonej postanowieniem z dnia 30.07.2014 roku rozważanie przyznania powodowi dodatkowych kwot ponad udzielone zabezpieczenie jest bezpodstawne.

Renta skapitalizowana od 15.01.2013 roku do 30.06.2013 roku wynosi 7.299 zł przy przyjęciu 70% przyczynienia się powoda do szkody (24.330 zł pomniejszone o 70% przyczynienia). Na rentę tą składają się koszty 515,33 zł miesięcznie za koszty leków i środków medycznych w okresie 4,5 miesiąca (2.319 zł), koszty rehabilitacji 1967 zł w okresie 4,5 miesiąca (8.852 zł) i koszty opieki 2.924,14 zł w okresie 4,5 miesiąca, co dało 13.159 zł (potrójne minimalne wynagrodzenie z 2013 roku czyli 3.544,14 zł pomniejszone o pobierane w tym czasie przez matkę powoda świadczenie pielęgnacyjne z dodatkami w kwocie 620 zł czyli 2.924,14 zł) Powód dopiero w dniu 15.01.2013 roku powrócił do domu po hospitalizacji.

Renta skapitalizowana od 1.07.2013 do 31.12.2013 roku wynosi 10.417,5 zł (przy przyjęciu 70% przyczynienia się powoda do szkody (34.725 zł pomniejszone o 70% przyczynienia) . Na rentę tą składają się koszty 515,33 zł miesięcznie za koszty leków i środków medycznych w okresie 6 miesięcy (3.092 zł), koszty rehabilitacji 1967 zł w okresie 6 miesięcy (11.802 zł) i koszty opieki 2.724,14 zł w okresie 6 miesięcy, co dało 16.345 zł (potrójne minimalne wynagrodzenie z 2013 roku czyli 3.544,14 zł pomniejszone o pobierane w tym czasie przez matkę powoda świadczenie pielęgnacyjne z dodatkami w kwocie 820 zł czyli 2.724,14 zł) oraz utracony dochód 581 zł miesięcznie w okresie 6 miesięcy (3.486 zł).

Renta skapitalizowana od 1.01.2014 roku do 30.04.2014 wynosi 7.146 zł (przy przyjęciu 70% przyczynienia się powoda do szkody (23.819 zł pomniejszone o 70% przyczynienia) . Na rentę tą składają się koszty 515,33 zł miesięcznie za koszty leków i środków medycznych w okresie 4 miesięcy (2.061,32 zł), koszty rehabilitacji 1.967 zł w okresie 4 miesięcy (7.868 zł) i koszty opieki 2891,6 zł w okresie 4 miesięcy co dało 11.566 zł (potrójne minimalne wynagrodzenie z 2014 roku czyli 3.711,6 zł pomniejszone o pobierane w tym czasie przez matkę powoda świadczenie pielęgnacyjne z dodatkami w kwocie 820 zł czyli 2.891,6 zł) oraz utracony dochód 581 zł miesięcznie w okresie 4 miesięcy (2.324 zł).

Renta skapitalizowana od 1.05.2014 roku do 10.07.2014 wynosi 3.523 zł (przy przyjęciu 70% przyczynienia się powoda do szkody (11.743 zł pomniejszone o 70% przyczynienia) . Na rentę tą składają się koszty 515,33 zł miesięcznie za koszty leków i środków medycznych w okresie 2 miesięcy i 10 dni (1.048 zł), koszty rehabilitacji 1.967 zł w okresie 2 miesięcy i 10 dni (4.000 zł) i koszty opieki 2.711,60 zł w okresie 2 miesięcy i 10 dni co dało 5.514 zł (potrójne minimalne wynagrodzenie z 2014 roku czyli 3.711,6 zł pomniejszone o pobierane w tym czasie przez matkę powoda świadczenie pielęgnacyjne z dodatkami w kwocie 1.000 zł czyli 2.891,6 zł) oraz utracony dochód 581 zł miesięcznie w okresie 2 miesięcy i 10 dni (1.181 zł).

W sumie renta skapitalizowana wyniosła 28.385,50 zł.

Ustawowe odsetki od zadośćuczynienia i odszkodowania Sąd zasądził od dnia 10.07.2014r, dzień po doręczeniu pozwu. Uznał Sąd, że brak jest w aktach i aktach likwidacji szkody jakiegokolwiek pisma w którym powód w procesie likwidacji szkody określiłby kwotowo swoje żądanie, odsetki przyznano zatem z momentem wyrażenia

żądań finansowych i doręczenia ich wraz z odpisem pozwu pozwanej. W orzecznictwie istnieje ugruntowana linia pozwalająca na zasądzenie odsetek z datą wsteczną od momentu wezwania do zapłaty.

Sąd uwzględnił żądanie ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość. Sąd wskazał, że mimo nowelizacji przepisów o przedawnieniu roszczeń z czynów niedozwolonych, także obecnie jest możliwość ustalenia odpowiedzialności za skutki wypadku na przyszłość. Teza uchwały SN z dnia 24 lutego 2009 r. sygn. akt III CZP 2/09, brzmi, iż pod rządem art. 4421 § 3 k.c. powód dochodzący naprawienia szkody na osobie może mieć interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości. W uzasadnieniu powołanego orzeczenia Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, iż choć istotnie w obecnym stanie prawnym wyeliminowane zostało niebezpieczeństwo upływu terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody na osobie wcześniej niż szkoda ta się ujawniła, nadal aktualny pozostaje argument, iż ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość ma na celu wyeliminowanie lub przynajmniej złagodzenie trudności dowodowych mogących wystąpić z kolejnym procesie odszkodowawczym z uwagi na upływ czasu pomiędzy wystąpieniem zdarzenia wywołującego szkodę, a dochodzeniem jej naprawienia. SN zaakcentował, iż aktualnie, gdy nie został w żaden sposób ograniczony czas, w jakim może ujawnić się szkoda na osobie prowadząc do powstania odpowiedzialności pozwanego za skutki danego zdarzenia, drugi, czy kolejny proces odszkodowawczy może toczyć się nawet po dziesiątkach lat od wystąpienia zdarzenia wyrządzającego szkodę. Trudności dowodowe z biegiem lat narastają, a przesądzenie w sentencji wyroku zasądzającego świadczenie odszkodowawcze o odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości, zwalnia powoda (poszkodowanego) z obowiązku udowodnienia istnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności podmiotu, na którym taka odpowiedzialność już ciąży. SN zwrócił też uwagę, iż ocena czy powód ma interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości z danego zdarzenia musi być dokonana każdorazowo z uwzględnieniem okoliczności konkretnej sprawy.

W niniejszej sprawie Sąd uznał, że powód wykazał interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności strony pozwanej na przyszłość. Stan zdrowia powoda, co wynika z wniosków opinii biegłych nie ulegnie poprawie. Dalszy proces leczenia jak też rehabilitacji może ulec zwiększeniu i wymagać dalszych kosztów.

O kosztach Sąd rozstrzygnął w oparciu o art. 100 kpc, wskazując szczegółowo sposób ich rozliczenia oparty na założeniu, że powód wygrał sprawę w 45 %.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyły apelacją obie strony.

I/ Apelacja powoda.

Powód zaskarżył wyrok Sądu okręgowego w części (pkt. I, II, III, IV i pkt. VII) :

- 1/ oddalającej powództwo co do zadośćuczynienia na kwotę 300.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10.07.2014,
- 2/ oddalającej powództwo co do odszkodowania na kwotę 858,53 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10.07.2014,
- 3/ oddalającej powództwo co do skapitalizowanej renty na kwotę 28.385,10 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10.07.2014,
- 4/ oddalającej powództwo co do renty bieżącej co do kwoty 1.810,30 zł miesięcznie,
- 5/ oddalającej powództwo co do warunków ustalenia odpowiedzialności na przyszłość z uwzględnieniem 70% przyczynienia powoda miast 40% przyczynienia;
- 6/ co do kosztów procesu.

Zaskarżonemu wyrokowi powód zarzucił naruszenie przepisu art. 362 k.c. przez ustalenie, że zasadnym jest zmniejszenie świadczeń należnych powodowi o 70%, podczas gdy prawidłowa ocena całokształtu dokonanych w

sprawie ustaleń faktycznych prowadzi do wniosku, że przyjęcie 40% przyczynienia się powoda do szkody jest szacunkiem maksymalnym i uzasadnionym. W ocenie apelującego Sąd Okręgowy w niedostatecznym stopniu uwzględnił to, że zasadniczą przyczyną wypadku było zachowanie kierującego motocyklem M. F. (1), który pokonując niebezpieczny zakręt – gdzie osadzone były progi zwalniające i obowiązywał ograniczenie prędkości do 30 km/h – nie zachował należytej ostrożności i poruszał się z prędkością nadmierną, co doprowadziło do zaburzenia toru ruchu motocykla i jego wypadnięcia z drogi. Brak natomiast dowodu na to, że zaburzenie ruchu motocykla i wszystkie tego konsekwencje zostały spowodowane przez powoda, jako pasażera pojazdu.

Podnosząc powyższy zarzut powód domagał się zmiany zaskarżonego wyroku: 1/ zmianę wyroku w pkt. I poprzez nadanie mu treści:

zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda 621.921,43 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10.07.2014 roku do dnia zapłaty.

2/ zmianę wyroku w pkt. II poprzez nadanie mu treści:

zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 3.620,59 zł miesięcznie tytułem renty płatnej do 10 tego dnia każdego miesiąca, wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w zapłacie, z tym, że pierwsza rata płatna będzie po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie renty

3/ zmianę wyroku w pkt. III poprzez nadanie mu treści:

ustala odpowiedzialność na przyszłość strony pozwanej w stosunku do powoda za skutki zdarzenia z dnia 28.08.2012 roku z uwzględnieniem 40% przyczynienia się powoda do skutków tego zdarzenia.

4/ zmianę wyroku w pkt. VII poprzez zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu w wysokości 7 217 zł.

Powód wniósł ponadto o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

II/ Apelacja pozwanego.

Pozwany zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w następującej części:

1/ zasądzającej od Pozwanego(...)Funduszu(...)na rzecz Powoda R. L. kwotę 200.000 zł z tytułu zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 10 lipca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty oraz zasądzającej odsetki ustawowe od niezaskarżonej i wypłaconej kwoty 60.000 zł liczone od dnia 10 lipca 2014r. do dnia 31 grudnia 2015r. oraz odsetki ustawowe za opóźnienie liczone od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia wyrokowania (pkt. I. Wyroku);

2/ zasądzającej od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.872,80 zł z tytułu odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 10 lipca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty oraz zasądzającej odsetki ustawowe od niezaskarżonej i wypłaconej kwoty 1.419,90 zł liczone od dnia 10 lipca 2014r. do dnia 31 grudnia 2015r. oraz odsetki ustawowe za opóźnienie liczone od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia wyrokowania;

3/ zasądzającej od pozwanego na rzecz powoda kwotę 20.910,4 zł z tytułu skapitalizowanej renty wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 10 lipca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty oraz zasądzającej odsetki ustawowe od niezaskarżonej i wypłaconej kwoty 7475,1 zł liczone od dnia 10 lipca 2014r. do dnia 31 grudnia 2015r. oraz odsetki ustawowe za opóźnienie liczone od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia wyrokowania;

4/ zasądzającej od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1352,77 zł miesięcznie tytułem renty płatnej do dnia 10- ego każdego miesiąca, wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w zapłacie, z tym, że pierwsza rata płatna będzie po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie renty;

5/ ustalającego odpowiedzialność na przyszłość pozwanego za skutki zdarzenia z dnia 28.08.2012 roku z uwzględnieniem 70% przyczynienia się powoda do skutków tego zdarzenia;

6/ rozstrzygającej o kosztach procesu.

Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił:

I/ w zakresie rozstrzygnięcia o przyczynieniu:

1/ naruszenie przepisu prawa procesowego **art. 233 § 1 k.p.c.** poprzez dokonanie przez Sąd I instancji oceny dowodów w sposób przekraczający granicę swobodnej ich oceny polegający na tym, że: nadaniu zbyt małego znaczenia rażąco nieprawidłowego zachowania się powoda tj. tj. jego nietrzeźwości, wspólnego spożywania alkoholu z pozostałymi uczestnikami zdarzenia, a co za tym idzie świadomości, że kierujący pojazdem M. F. (1) był nietrzeźwy,

2/ naruszenie przepisu prawa materialnego art. 362 k.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i ustalenie przyczynienia się Powoda do wypadku na poziomie jedynie 70% podczas, gdy w sprawie z uwagi na rażąco nieprawidłowe i zawinione zachowanie Powoda — jazda z nietrzeźwym kierującym i brak kasku, który skutkował zaistnieniem urazów głowy u Powoda, należało przyjąć wyższy zakres jego przyczynienia się zaistnienia zdarzenia i zwiększenia rozmiarów szkody w stopniu wynoszącym 90%;

3/ naruszenie prawa materialnego art. 2 ust 17. w zw. z art. 3 ust. 1 Ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. Prawo o ruchu drogowym poprzez niezastosowanie i pominięcie, że Powód znajdując na motocyklu na miejscu pasażera był pełnoprawnym uczestnikiem ruchu drogowego, którego obowiązują przepisy i zasady prawa ruchu drogowego w takim samym stopniu jak kierującego pojazdem, zatem również i Powód był obowiązany zachować szczególną ostrożność i uniknąć wszelkiego działania, które mogłoby spowodować zagrożenie bezpieczeństwa lub porządku ruchu drogowego dla siebie i innych jego uczestników, podczas gdy w sprawie zachowanie Powoda stanowiło naruszenie powyższej zasady i wygenerowanie niebezpiecznej sytuacji skutkującej zaistnieniem szkody w postaci śmierci Poszkodowanego;

4/ naruszenie prawa materialnego art. 45 ust 2 pkt 2 Ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. Prawo o ruchu drogowym poprzez pominięcie, że jazda pasażera pod wpływem alkoholu, może odbywać się tylko w bocznym wózku, zatem ustawodawca pośrednio wskazuje, że zachowanie pasażera, który jest nietrzeźwy ma wpływ na technikę i ruch pojazdu, a tym samym nieprawidłowe zachowanie Powoda pozostawało w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem;

II/ w zakresie rozstrzygnięcia o odszkodowaniu:

1/ naruszenie przepisu prawa procesowego art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd I instancji oceny dowodów w sposób przekraczający granicę swobodnej ich oceny oraz w sposób niewszzechstronny i nielogiczny polegający na tym, że Sąd I instancji błędnie wyliczył, że suma kosztów poniesiona z tytułu odszkodowania za przedłożone faktury i zakup łóżka wynosi 3 371,36 zł, podczas gdy wskazał, że z faktur na sprzęt dla Powoda i zakup specjalnego łóżka suma wynosiła 2.091,02 zł a koszt remontu podłogi to wydatek 1.170,34 zł, co daje sumę 3261,36zł, co doprowadziło do otrzymania przez Powoda sumy z tytułu odszkodowania wyższa niż rzeczywiście należna i poniesiona, czym w dalszej konsekwencji naruszono art. 444 § 1 k.c.;

2/ naruszenie przepisu prawa materialnego art. 444 § 1 k.c. poprzez błędne wyliczenie przez Sąd, że suma kosztów poniesiona z tytułu odszkodowania za przedłożone faktury i zakup łóżka wynosi 3371, 36 zł, podczas gdy wskazał, że z faktur na sprzęt dla Powoda i zakup specjalnego łóżka suma wynosiła 2.091,02 zł a koszt remontu podłogi to wydatek 1.170,34 zł, co daje sumę 3261,36 zł, co doprowadziło do otrzymania przez powoda sumy z tytułu odszkodowania wyższa niż rzeczywiście należna;

III/ w zakresie rozstrzygnięcia o rencie:

1/ naruszenie przepisu prawa procesowego art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd błędnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania polegający na uznaniu, że powód wymaga 24 godzinnej ciągłej opieki, w związku z czym ustalił wymiar opieki równym 3 etatom, podczas gdy matka Powoda nie świadczy mu opieki przez cały ten wymiar, zatem zasadnym jest przyjęcie stawki wynagrodzenia równej dwóm etatom, a tym samym równej dwóm minimalnym wynagrodzeniom, co doprowadziło do ustalenia i wygórowanych kosztów opieki nieodpowiadających rzeczywistej szkodzi majątkowej Powoda.

2/ naruszenie przepisu prawa procesowego art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd I instancji błędnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania polegający na tym, że Sąd I instancji nie ustalił rzeczywistego wymiaru opieki sprawowanej nad Powodem i uwzględnienia czynności wykonywanych przez matkę Powoda niezależnie od stanu zdrowia domowników – np. przygotowywanie posiłków, co doprowadziło do ustalenia i wygórowanych kosztów opieki nieodpowiadających rzeczywistej szkodzi majątkowej powoda.

3/ naruszenie przepisu prawa procesowego art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd błędnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania polegający na tym, że Sąd I instancji pomiął, że sam Powód w pozwie wskazywał na rzeczywisty wymiar opieki sprawowanej nad nim jako 14 godzin, co doprowadziło do ustalenia i wygórowanych kosztów opieki nieodpowiadających rzeczywistej szkodzi majątkowej Powoda.

4/ naruszenie przepisu prawa materialnego art. 444 § 2 k.c. oraz art. 447 k.c. poprzez błędne ustalenie, że Powód wymaga całodobowej 24 godzinnej opieki, a tym samym matka Powoda sprawująca nad nim opiekę świadczyła opiekę Powodowi – pomagała mu bez jakiegokolwiek przerwy, co doprowadziło do błędnych ustaleń w zakresie kwoty należnej Powodowi z tytułu opieki, a w dalszej kolejności ustalenia wygórowanej i nieodpowiadającej rzeczywistej szkodzi kwocie renty bieżącej jak i renty skapitalizowanej;

5/ naruszenie przepisu prawa materialnego art. 444 § 2 k.c. oraz art. 447 k.c. poprzez błędną wykładnię i ustalenie, że gotowość do świadczenia opieki jest równoznaczna z rzeczywistym świadczeniem takiej opieki, podczas gdy jak wynika z ustaleń Sądu Okręgowego matka Powoda włącza mu telewizor, muzykę, sama przygotowuje posiłki dla całej rodziny, zatem nie poświęca ona powodowi uwagi i nie świadczy nad nim opieki nieprzerwanie przez 24 godziny każdego dnia, co doprowadziło do błędnych ustaleń w zakresie kwoty należnej Powodowi z tytułu opieki, a w dalszej kolejności ustalenia wygórowanej i nieodpowiadającej rzeczywistej szkodzi kwocie renty bieżącej jak i renty skapitalizowanej;

5/ naruszenie przepisu prawa materialnego art. 444 § 2 k.c. poprzez pominięcie, że na gruncie tego przepisu sąd zobowiązany jest przyznać sumę odpowiednią do zaistniałej szkody, podczas gdy Sąd Okręgowy zaniechał dokonania weryfikacji rzeczywistego wymiaru opieki sprawowanej nad Powodem ustalając zawyżony i nieodpowiadający rzeczywistym potrzebom i szkodzi Powoda.

III/ w zakresie rozstrzygnięcia o odsetkach:

1/ naruszenia przepisu prawa procesowego art. 316 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie, że sąd wydając wyrok bierze za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, a tym samym zasądza zadośćuczynienie przy uwzględnieniu zmiany wymiaru krzywdy w czasie i tym samym brak jest podstaw do uznania, że w dacie poprzedzającej wydanie orzeczenia w sprawie Pozwany opóźnił się ze spełnieniem świadczenia, szczególnie, że dopiero w skutek postępowania dowodowego przeprowadzonego w toku postępowania przed Sądem I instancji ustalona została podstawa i zakres odpowiedzialności Pozwanego, a na podstawie licznych opinii biegłych lekarzy dopiero w wyroku ustalona została krzywda Powoda, jej rozmiar oraz suma odpowiedniego zadośćuczynienia, odszkodowania i renty;

2/ naruszenia przepisu prawa procesowego art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie przez Sąd I instancji oceny dowodów w sposób przekraczający granicę swobodnej ich oceny oraz w sposób niewszechstronny i nielogiczny polegający na tym, że: Sąd pominął, że dopiero w postępowaniu sądowym wobec przeprowadzonych biegłego z zakresu rekonstrukcji i medycyny sądowej ustalona została odpowiedzialność pozwanego i jej zakres, a ponad to dowód z opinii lekarzy, zeznania świadków i opiekuna powoda, doprowadziły do ustalenia aktualnego stanu zdrowia powoda, a za czym idzie pełnego rozmiaru krzywdy, w związku z czym odpowiednia suma zadośćuczynienia należnego powodowi została ustalona dopiero na etapie ogłoszenia wyroku, powyższe uchybienia skutkowały błędnym ustaleniem terminu naliczania odsetek;

3/ Sąd I instancji pominął, że powód, w osobie jego opiekuna dopiero podczas przesłuchania przed Sądem I instancji miał możliwość wiążącego wypowiedzenia się (pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań) co do rozmiaru doznanej krzywdy i jej oceny z perspektywy czasu, co daje obiektywną możliwość ustalenia wysokości należnego zadośćuczynienia, odszkodowania i renty dopiero na etapie zamknięcia rozprawy i ogłoszenia wyroku, co powinno skutkować zasądzeniem odsetek od dnia ogłoszenia wyroku, podczas gdy Sąd I instancji błędnie uznał, że terminem naliczania odsetek powinna być data wcześniejsza;

4/ naruszenie prawa materialnego art. 481 § 1 k.c. poprzez jego zastosowanie i zasądzenie odsetek od zadośćuczynienia, odszkodowania i renty, uznając iż przed datą ogłoszenia wyroku strona pozwana miała możliwość wypłaty należnego zadośćuczynienia, odszkodowania i renty, podczas gdy dopiero w wyroku ustalona została odpowiedzialność Pozwanego, jej zakres oraz przesłanki stanowiące podstawę zasądzenia zadośćuczynienia i miarkowania jego wysokości, a także odszkodowania i renty;

5/ naruszenie prawa materialnego art. 445 k.c. poprzez błędną wykładnię i pominięcie, iż zasądzenie zadośćuczynienia oraz ustalenie jego wysokości stanowi fakultatywne uprawnienie Sądu i nie jest roszczeniem wymagalnym przed datą jego zasądzenia poprzez orzeczenie odsetek za okres wcześniejszy niż dzień ogłoszenia orzeczenia w sprawie;

6/ naruszenie prawa materialnego art. 445 k.c. poprzez błędną wykładnię i pominięcie, że specyfika świadczenia zadośćuczynienia pieniężnego jest tego rodzaju, że jego wysokość nie jest ściśle określona przez przepisy prawa i ma charakter ocenny, tym samym wobec ustalenia dopiero w wyroku należnej i odpowiedniej sumy zadośćuczynienia, odsetki winny również zostać zasądzone na dzień publikacji wyroku, kiedy to dłużnik ma pewność, że zasądzona kwota zadośćuczynienia jest słuszna nie tylko co do zasady, ale również co do wysokości;

7/ naruszenie prawa materialnego art. 359 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie i pominięcie, iż dopiero data prawomocnego wyroku zapadłego w sprawie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę stwarza sytuację prawną wymagalności długu;

8/ naruszenie prawa materialnego, a to art. 109 pkt. 1 i 2 Ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez nie uwzględnienie, iż przepis ten zobowiązuje Pozwanego do wypłaty w terminie 30 dni kwoty jedynie w przypadkach, w których nie istnieje konieczność dokonania wyjaśnień, od których zależy zasadność lub wysokość świadczenia, poprzez orzeczenie odsetek za okres wcześniejszy niż dzień uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie;

Podnosząc powyższe pozwany domagał się zmiany zaskarżonego orzeczenia poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonej części i zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje.

SĄD APELACYJNY ZWAŻYŁ CO NASTĘPUJE.

I/ W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że ustalenia faktyczne Sądu I instancji są w swej istotnej części prawidłowe (wyjątki, dotyczące przyjęcia niewłaściwej ilości godzin opieki wymaganej przez powoda i sumy poniesionych wydatków, zostaną omówione przy okazji analizowania zarzutów zawartych w apelacji strony pozwanej). Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe zgodnie z wnioskami stron a zgromadzony materiał dowodowy ocenił z uwzględnieniem reguł wynikających z art. 233 § 1 k.p.c. Następnie Sąd szczegółowo ustalił przebieg zdarzenia

szkodzącego, to jest wypadku drogowego, który miał miejsce w dniu 28 sierpnia 2018 roku, a którego uczestnikiem był powód. Opierając się na opiniach biegłych, w szczególności opinii biegłego do spraw rekonstrukcji wypadków drogowych A. R., Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, że przyczyną wypadku, a co za tym idzie szkody powoda, była utrata kontroli przez M. F. (1) nad motocyklem, spowodowana brakiem należytej uwagi i umiejętności oraz nadmierną prędkością, co w konsekwencji doprowadziło do niekontrolowanego zjazdu w obrys lewej krawędzi jezdni i uderzenia w mur ogrodzenia. Sąd Okręgowy trafnie przyjął, że gdyby M. F. (1) prowadził motocykl zgodnie z przebiegiem drogi – do wypadku by nie doszło. Z prawidłowych ustaleń tego Sądu w żaden sposób nie wynika, by to powód, jadący jako pasażer, swoim zachowaniem doprowadził do zdestabilizowania ruchu pojazdu. Do przyjęcia takiej hipotezy brak było dostatecznych podstaw, co jednoznacznie stwierdził biegły A. R. w swojej opinii uzupełniającej. Nie sposób też podważyć te ustalenia Sadu Okręgowego, które dotyczą ilości alkoholu, spożytego przez uczestników wypadku przed rozpoczęciem feralnej przejażdżki, jak też świadomości powoda, że kierujący motocyklem M. F. (1) nie posiadał do tego stosownych uprawnień a nadto był pijany. Powyższe okoliczności nie są kwestionowane ani przez powoda ani przez pozwanego. Pozwany co prawda stawia zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., jednakże zarzut ten w istocie rozpatrywać należy na płaszczyźnie materialnoprawnej, jako zarzut naruszenia art. 362 k.p.c. Same skutki wypadku w sferze zdrowia powoda, przebieg i koszty jego leczenia oraz rehabilitacji nie były i nie są kwestionowane przez żadną ze stron.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny przyjmuje ustalenia Sądu I instancji za własne, z wyjątkami, które zostaną wskazane poniżej.

II/ Kluczowe znaczenie dla oceny obu apelacji ma w istocie niniejszej sprawy ma w istocie wykładnia art. 362 k.c. i ocena, czy poszkodowany R. L. przyczynił się do powstania szkody. Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego, który obniżył świadczenia zasądzone na rzecz powoda o 70%, jest kwestionowane zarówno przez powoda jak i przez pozwanego w apelacjach.

Zgodnie z art. 362 k.c., jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron. Dla przyjęcia przyczynienia do powstania szkody niezbędne jest istnienie takiego zachowania poszkodowanego, by zachodziła więź kauzalna pomiędzy tym zachowaniem a szkodą. W takich warunkach istnieje możliwość obniżenia odszkodowania, stosownie do okoliczności i stopnia winy obu stron. Podkreślenia przy tym wymaga, że wystarczającą przesłanką do uznania istnienia przyczynienia się do powstania szkody jest istnienie adekwatnego związku przyczynowego między zachowaniem poszkodowanego a szkodą. W ramach dyspozycji art. 362 kc nie mieszczą się kryteria selekcji dla zachowań poszkodowanego. Dla przyjęcia, że poszkodowany przyczynił się do powstania szkody nie ma zatem znaczenia czy zachowanie poszkodowanego miało charakter bezprawny. Z kolei kryterium winy ma znaczenie wyłącznie dla ustalenia stopnia obniżenia odszkodowania, przy czym ma być to jedno z kryteriów, co powinno pozwolić stosować przepis także przy braku winy poszkodowanego. W rozpoznawanej sprawie istota przyczynienia się powoda A. L. do wypadku sprowadza się do tego, że zdecydował się na jazdę motocyklem z nietrzeźwym kierującym, na dodatek nie posiadającym uprawnień do kierowania takim pojazdem. Tymczasem od każdego rozsądnie myślącego człowieka należy wymagać nie tylko tego, by nie godził się na jazdę z osobą pozostającą pod wpływem alkoholu na nawet, by nie dopuścił do jazdy przez taką osobę. Stan nietrzeźwości kierowcy był znaczny (2,4 promile alkoholu we krwi, 3,1 promie w moczu) tak, że każdy, przeciętnie myślący i spostrzegający człowiek miał możliwość zauważenia stanu, w jakim znajdował się kierowca. Powód nie tylko nie powstrzymał M. F. (1) od spożywania alkoholu przed planowaną jazdą motocyklem ale sam alkohol z nim spożywał. Dla dokonywanej oceny nie może mieć znaczenia okoliczność, iż stan nietrzeźwości R. L. (1,07 promila alkoholu we krwi) mógł uzasadniać brak możliwości dokonania przez niego oceny, czy kierowca pojazdu spożywał alkohol. Z faktu wprowadzenia się w stan nietrzeźwości nie sposób wywodzić usprawiedliwienia dla zachowań, skutkiem których jest doznanie szkody. Tym samym fakt pozostawania w stanie nietrzeźwości (zwłaszcza przy ustalonym stopniu tej nietrzeźwości) i na skutek tego niemożność oceny stanu kierującego, nie może wyłączać przyjęcia, że poszkodowany przyczynił się do powstania szkody. Podkreślenia przy tym wymaga, że żadne obiektywne okoliczności nie uzasadniały konieczności jazdy R. L. z M. F. (1). Powód dobrowolnie odstawił swój motocykl i zgodził się jeździć jako pasażer z pijanym kierowcą.

W świetle powyższych okoliczności samo zastosowanie przepisu art. 362 k.c. w niniejszej sprawie i przyjęcie, że R. L. przyczynił się do doznanej przez siebie szkody nie budzi wątpliwości a powód – co do zasady nie kwestionuje potrzeby obniżenia należnych mu świadczeń. Powód aktualnie stoi na stanowisku, że obniżenie tych świadczeń powinno wynieść 40%, pozwany w swojej apelacji domaga się dalszego ich obniżenia do 10% wyliczonych kwot. Apelacja pozwanego jest bezzasadna, częściowo uzasadniona jest jednak apelacja powoda, który stoi na stanowisku, że stopień tego przyczynienia został przez Sąd I instancji określony na zawyżonym poziomie.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego wszystkie istotne dla zastosowania art. 362 k.c. okoliczności faktyczne uzasadniają określenie przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody w rozmiarze 50 %. Fakt, że R. L., sam pozostając w stanie nietrzeźwości, zdecydował się na jazdę z osobą także nietrzeźwą, przy ustalonym stopniu tej nietrzeźwości, pozwalają na ocenę, że jego zachowanie pozostaje w związku przyczynowym z powstaniem szkody, a stopień tego przyczynienia jest równy zawinieniu kierującego pojazdem. Rozstrzygnięcie Sądu ustalające stopień przyczynienia się powoda na poziomie 30% w niedostatecznym stopniu uwzględnia winę samego sprawcy wypadku, który nie posiadając wymaganych uprawnień do prowadzenia motocykla, prowadził go, będąc na dodatek w stanie nietrzeźwości. Określenie stopnia przyczynienia w taki sposób, jak uczynił to Sąd Okręgowy w niedostatecznym stopniu uwzględnia też bezpośrednią przyczynę wypadku, którym było niezachowanie przez M. F. (1) należytej ostrożności przy pokonywaniu niebezpiecznego zakrętu i naruszenie przepisów o ograniczeniu prędkości, co w konsekwencji doprowadziło do zaburzenia toru ruchu motocykla i wypadnięcia z drogi. Wszystko to powoduje, że fakt przyczynienia się do powstania szkody przez poszkodowanego w wypadku R. L. nie może doprowadzić do ograniczenia odpowiedzialności M. F. (1) w zakresie większym niż 50%. Przemawiają za tym wszystkie okoliczności zdarzenia jak też zakres zawinienia obu jego uczestników.

W konsekwencji częściowego uwzględnienia apelacji powoda wszystkie wyliczone świadczenia odszkodowawcze zostały obniżone o 50% a nie, jak uczynił to Sąd I instancji, o 70%.

III/ Uzasadnione są zarzuty pozwanego związane z wysokością odszkodowania i renty zasądzonych na rzecz powoda.

Musiał odnieść skutek zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. gdyż Sąd Okręgowy błędnie obliczył sumę kosztów poniesionych w związku z leczeniem i rehabilitacją powoda. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że suma wartości faktur wystawionych w związku z zakupem różnego sprzętu i łózka dla powoda, to kwota 2091,02 zł. Dodatkowo ustalił, że poniesiono koszt remontu podłogi dla usprawnienia transportu powoda i ułatwienia utrzymania czystości w wysokości 1 170, 34 zł. Są to wydatki pozostające w związku przyczynowym z wypadkiem i co do zasady objęte odpowiedzialnością odszkodowawczą pozwanego, czego ten ostatni nie kwestionuje. Jednakże suma tych wartości wynosi 3261,36 zł a nie, jak błędnie przyjął Sąd Okręgowy, 3.371,36 zł. W tej części ustalenia faktyczne Sadu I instancji musiały ulec częściowej zmianie, co uwzględniono w przedstawionym poniżej ostatecznym rozliczeniu.

Uzasadniony jest również ten zarzut pozwanego, który dotyczy niewłaściwego obliczenia wysokości należnej powodowi renty uzupełniającej. Do podstawy tego obliczenia Sąd Okręgowy przyjął trzykrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę, jako koszt całodobowej opieki sprawowanej nad powodem przez jego matkę. Założenie takie nie może się ostać. Trafnie pozwany podnosi w apelacji, że „całodobowy” wymiar opieki nad powodem nie oznacza, że opieka ta jest konieczna bez przerwy, wszak powód w ciągu nocy śpi, zaś w ciągu dnia odpowiednio zaopatrzony nie wymaga stale obecności innej osoby. Na taką sytuację wskazują wprost ustalenia faktyczne Sądu I instancji, gdzie wskazano, że matka powoda włącza mu muzykę, telewizor a sama w tym czasie zajmuje się domem dom i przygotowuje posiłki dla całej rodziny. Zatem w tym czasie matka powoda nie sprawuje nad nim opieki. Pozwany zwrócił też uwagę, że sam powód w pozwie wskazał, że wymiar opieki nad nim przez matkę to 14 godzin na dobę. Zdaniem Sadu Apelacyjnego opieka określona na takim poziomie, jak wskazano w pozwie to maksimum, które można by przyjąć, tym samym zawarty w apelacji pozwanego wniosek, by do podstawy obliczenia renty przyjąć dwukrotność a nie trzykrotność pensji minimalnej należało w pełni zaaprobować.

IV/ Bezzasadne są pozostałe zarzuty pozwanego, w szczególności ten, który dotyczy z terminem od którego Sąd Okręgowy zasądził odsetki ustawowe od świadczeń przyznanych na rzecz powoda. W orzecznictwie Sądu Najwyższego

w istocie można wyodrębnić pogląd, iż w razie ustalenia wysokości zadośćuczynienia według stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy uzasadnione jest przyznanie odsetek dopiero od chwili wyrokowania (por. m.in. wyrok z dnia 4 września 1998 r., I CKN 361/97, Lex nr 477638, wyrok z dnia 18 kwietnia 2002 r., II CKN 605/00, Lex nr 484718). Nie sposób jednak nie zauważyć, że zasadniczą przyczyną w/w stanowiska były bardzo wysokie odsetki ustawowe obowiązujące w tamtym czasie i ich dominujący waloryzacyjny charakter. W wymienionych wyżej orzeczeniach akcentowano zatem, że zasądzenie odsetek ustawowych począwszy od dnia wskazanego w wezwaniu o zapłatę prowadziłoby do niczym nieuzasadnionego podwyższenia zadośćuczynienia i w konsekwencji pokrzywdzenia dłużnika. Oczywistym jest jednak, że argumenty dotyczące waloryzacyjnej funkcji odsetek mają walor historyczny. Odsetki ustawowe uległy znacznemu obniżeniu i wracają do swej tradycyjnej odszkodowawczej funkcji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2004 r., I CK 83/04, Mon. Prawn. 2004/16/726, również uzasadnienie wyroku SN z dnia 25 marca 2009 r., V CSK 370/08, Lex nr 584212). Dlatego też w aktualnym orzecznictwie przeważa stanowisko, że poszkodowany może domagać się zasądzenia zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia wezwania o zapłatę (por. w/w wyrok z dnia 25 marca 2009 r., tak też uzasadnienie wyroku SN z dnia 18 lutego 2010 r., II CSK 434/09, Lex nr 602683). Również w wyroku z dnia 22 lutego 2007 r., I CSK 433/06, Lex nr 274209, Sąd Najwyższy zdecydowanie opowiedział się za bezterminowym charakterem roszczenia o zadośćuczynienie oraz jego przekształceniem się w zobowiązanie terminowe w wyniku wezwania wierzyciela do spełnienia świadczenia (art. 455 par. 1 kc).

W ocenie Sądu Apelacyjnego sprawa wymagalności roszczenia o zadośćuczynienie musi być jednak analizowana każdorazowo na gruncie okoliczności faktycznych danej sprawy – ad casu. Zasadniczo świadczenie odsetkowe należy się powodowi od daty wezwania do zapłaty, przy uwzględnieniu dodatkowego, 30-dniowego terminu określonego art. 817 KC oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 392). O dacie początkowej świadczenia odsetkowego przy zasądzeniu zadośćuczynienia może też decydować to, na jaką datę ukształtował się stan faktyczny będący podstawą oceny wysokości przedmiotowego świadczenia. O ile stan taki został ukształtowany w dacie wezwania do zapłaty, a co za tym idzie - wysokość zadośćuczynienia jest oceniana z odwołaniem się do tych okoliczności faktycznych – to odsetki należą się od daty wezwania do zapłaty. O ile jednak podstawą oceny są także okoliczności faktyczne, które miały miejsce pomiędzy datą wezwania do zapłaty a datą wyrokowania, to odsetki należą się od daty ustalenia wysokości zadośćuczynienia przez sąd. W niniejszej sprawie Sąd okręgowy zasądził należne powodowi kwoty z odsetkami liczonymi – zgodnie z żądaniem powoda – od dnia doręczenia odpisu pozwu. Jest to rozstrzygnięcie prawidłowe, uznać bowiem należy, że zarówno okoliczności wypadku komunikacyjnego z dnia 28 sierpnia 2012 roku jak i rozmiar i charakter krzywdy powoda, znane były definitywnie stronie pozwanej w dacie doręczenia odpisu pozwu. Opóźnienie w spełnieniu świadczenia wywołane jest – w głównej mierze – bezpodstawnym określeniem przez pozwanego stopnia przyczynienia się powoda do szkody na poziomie 90%.

Sąd Apelacyjny nie podziela również zarzutu zmierzającego do oddalenia powództwa w części w jakiej Sąd Okręgowy ustalił odpowiedzialności pozwanego na przyszłość za szkody powoda, będące następstwem wypadku komunikacyjnego z dnia 28 sierpnia 2012 roku. W tym przedmiocie Sąd Apelacyjny podziela w całości argumentację przedstawioną przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, bez potrzeby jej powielania.

V/ W częściowym uwzględnieniu zarzutów obu stron Sąd Apelacyjny wyliczył świadczenia należne powodowi w następujący sposób.

1. Renta na przyszłość:

6.034,33 zł – 1459 + 4 575, 33 zł. : 2 = **2287, 67 zł**

2. Renta skapitalizowana

a/ za I okres - 4,5 miesiąca

1.181, 38 zł. zł - minimalne wynagrodzenie za 2013 r. x 2 = 2.362,76 zł - 620 zł = 1.742,76 zł x 4,5 miesiąc = 7.843 zł

Plus wyliczone prawidłowo przez Sąd Okręgowy

2.319 zł - koszty leczenia za okres 4,5 miesiąca

8.852 zł - rehabilitacja za okres 4,5 miesiąca

Zatem renta za ten okres powinna wynosić 19.014 zł : 2 = **9 507 zł**

b/ za II okres - 6 miesięcy

1.181,38 zł - minimalne wynagrodzenie za 2013 r. x 2 = 2.362,76 zł - 820 zł = 1.542,76 zł x 6 miesięcy = 9.257 zł

3.092 zł - koszty leczenia za okres 6 miesięcy

11.802 zł - rehabilitacja za okres 6 miesięcy

3.486 zł - utracony dochód za okres 6 miesięcy

Zatem renta za ten okres powinna wynosić 27.637 zł : 2 = **13.818, 50 zł**

c/ za III okres — 4 miesiące

1.237,20 zł - minimalne wynagrodzenie za 2014 r. x 2 = 2.474,40 zł - 820 zł = 1.654,40 zł x 4 miesiące = 6618 zł

2.061,32 zł - koszty leczenia za okres 4 miesiące

7.868 zł - rehabilitacja za okres 4 miesiące

2.324 zł - utracony dochód za okres 4 miesiące

Zatem renta za ten okres powinna wynosić 18.872 zł : 2 = **9 436 zł**

d/ za IV okres — 2 miesiące 10 dni

1.237,20 zł - minimalne wynagrodzenie za 2014 r. x 2 = 2.474,40 zł - 1.000 zł = 1.474,4 zł x 2 miesiące 10 dni = 3.000 zł

1.048 zł - koszty leczenia za okres 2 miesiące 10 dni

4.000 zł - rehabilitacja za okres 2 miesiące 10 dni

1.181 zł - utracony dochód za okres 2 miesiące 10 dni

Zatem renta za ten okres powinna wynosić 9.229 zł : 2 = **4.614,50 zł**

3/ zadośćuczynienie.

Sąd Okręgowy przyjął, że należne powodowi zadośćuczynienie to kwota 1 000 000 zł. Ocena Sądu nie narusza art. 445 § 1 k.c. Zakres obrażeń powoda (porażenie czterokończynowe, upośledzenie funkcji mózgu w stopniu pozbawiającym powoda kontaktu z otoczeniem, brak pozytywnej prognozy na przyszłość) uzasadnia przyjęcie, że rozmiar jego krzywdy jest ogromny. Wszystkie wpływające na to elementy wyszczególnił w uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy – Sąd Apelacyjny w całości podziela tę ocenę, podobnie jak pozwany, który nie kwestionuje kwoty 1 000 000 zł, przyjętej za podstawę wyliczenia zadośćuczynienia należnego powodowi w okolicznościach sprawy. W związku z przyjęciem przez Sąd Apelacyjny przyczynienia się powoda do wypadku w zakresie 50 a nie 70 procent, świadczenie, które będzie zasądzone na rzecz powoda na zasadzie art. 445 § 1 k.p.c. należy obliczyć następująco. Połowa z kwoty 1 000 000 zł. to 500 000 zł. Pozwany jak dotąd wypłacił powodowi sumę 40 000 zł.

Do zapłaty pozostaje więc zadośćuczynienie w kwocie **460 000 zł.**

4/ odszkodowanie.

Zasądzone kwoty muszą ulec zmianie w częściowym uwzględnieniu apelacji powoda (przyjęcie 50% przyczynienia) i w uwzględnieniu zarzutu pozwanego. Rację ma pozwany, że Sąd Okręgowy ostatecznie przyjął, że na potrzeby powoda wydatkowano kwotę 2091,02 – na zakup specjalnego łóżka i kwotę 1170, 34 na remont podłogi. Suma tych wartości to – jak wskazuje pozwany, 3261, 36 zł a nie jak przyjął Sąd 3371,36. Sum częściowych nie zakwestionował powód w apelacji tym samym jako kwotę bazową odszkodowania należy przyjąć sumę wskazaną przez pozwanego, z czego połowa wynosi **1630, 68 zł.**

W częściowym uwzględnieniu apelacji powoda, kwotę 3 281, 29, tytułem zwrotu 30% kosztów turnusu rehabilitacyjnego należało podwyższyć do **5 468, 81 zł.** (50% z wynikającej z faktur sumy 10 937, 62 zł.

Łącznie zatem świadczenie odszkodowawcze, które pozwany winien powodowi wypłacić jednorazowo to:

460 000 zł – zadośćuczynienie,

1630, 68 zł – odszkodowanie łóżko, remont podłogi,

5 468, 81 zł – turnus rehabilitacyjny,

9 507 zł - renta skapitalizowana,

13.818, 50 zł – renta skapitalizowana

9 436 zł - renta skapitalizowana,

4.614,50 zł – renta skapitalizowana.

RAZEM: 504 475, 49 zł.

Koszty procesu za I instancję.

Wartość przedmiotu sporu to 744 331 zł. (nie obejmuje renty skapitalizowanej). Odnosząc wygraną powoda do kwot ujętych w WPS powód wygrał do kwoty 467 098, 68 + 27 452 (12 x renta miesięczna – 2 287, 67) = 494 550, 68 zł. czyli w **66%**.

Pozwanego należy obciążyć:

66% od wyliczonej przez Sąd Okręgowy opłaty od pozwu w kwocie 37217 zł **24 564 zł.**

Biegli 9568,61 zł x 66% = 6315 zł, odjąć 2000 zł zaliczki = **4 315 zł.**

Suma kosztów za I instancję (sądowych) które należy ściągnąć od pozwanego, to: **28 879 zł.**

Mając na względzie wszystkie powyższe uwagi Sad Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok – w częściowym uwzględnieniu apelacji obu stron w sposób wskazany w punkcie 1 wyroku. Apelację powód wygrał w 60%, pozwany w znikomej części.. Należało zatem ściągnąć od pozwanego 60% z opłaty od apelacji od której powód był zwolniony, to jest 60 % z kwoty 18 049 = **10 830 zł.** Pozostałe koszty Sąd Apelacyjny zniósł wzajemnie między stronami na zasadzie art. 100 k.p.c.

SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Paweł Rygiel SSA Paweł Czepiel